

gedve rejtőzik álnév mögé vagy teljes névtelenségbe. Bizonyos igazságok leszögezése a szerző esetleges polgári állását, a társadalomban elfoglalt helyét és szerepkörét veszélyeztetné s ezért a nyílt kiállítás és színvallás helyett óvatosságból és taktikai szempontból lemond arról, hogy személyének sulyával és tekintélyével hasson, s inkább az álnév páncélruháját és sisakrostélyát ölti magára. *Jókai*, aki az abszolútizmus idején a hatóságok zaklatásától és üldözésétől tartott, bizonyos alkalmakkor a *Sajó* álnévet használta. Számos ilyen példát lehetne felsorolni nemcsak a magyar irodalomból, hanem a világirodalom legkülönbözőbb területeiről. Olyankor, ha a társadalmi vagy politikai nyomás erősebb volt, ha az író kezét megkötötte a cenzura vagy életheletőségét, létét veszélyeztette a vélelenség és gondolat szabad nyilvánításán, az író, akinek hallatnia kellett szavát, mert úgy érezte, hogy vállalt szerepe nemcsak kenyérkereseti pálya, nemcsak foglalkozás, hanem szent elkötelezettség és hivatás, inkább álnév mögé rejtőzött, csakhogy gondolatait, fontos meglátásait embertársaival közölhesse. Napjainkban, amikor a korfelelős író rohamosan veszíti a talajt a lába alól, amikor létének és társadalmi helyzetének veszélyeztetése nélkül többé már alig vállalhatja írásaiért a felelősséget, egyre nő azoknak a megalkudni nem tudó tollforgatóknak a száma, akik az álnév vértje mögött keresnek menedéket. Az írói álnév használata ebben a vonatkozásban kap fontos szerepet. Létjogosultsága ebben az esetben százszázalékiig indokolt.

Jellemző, hogy míg külföldön — főleg a franciáknál, angoloknál, olaszoknál, németeknél — az álnevek használatának komoly és jelentős irodalma van, nálunk e kérdéssel jóformán alig foglalkoztak.²

1. V. ö. Sándor László: Robert David, napjaink cseh „Villon“-ja. Korunk XII. évf. 470-171 o. — 2. Porzolt Kálmán: Magyar írói álnevek c. kisebb dolgozata érdemel említést a Figyelő XIII. évfolyamában.

HOLLÓS KORVIN LAJOS: GYERMEKKOROM

Egy öreg verkiis dalolt nékem egyszer
a vándordarvakról, kik messze mentek.
Bölcsöm mellett térdelt e régi mester,
mint verkiájén a régi égi szentek.

Később anyókák tipegtek mögöttem,
kalapjukon struccollak bólogattak.
— Ilyen tolluk van, — mondtam és nevettem,
— éppen ilyen a temetéslovaknak.

Nem mosták arcomat számár tejében,
s jól emlékszem, csak ijedtemben sírtam
egy myrtus-szagu, őszű temetésen,
hogy kistestvérem fektették a sírba.

Matrózblúzomon piros volt a másni.
S ha azt is elmondom, mennyire félttem,
mikor megjött hozzánk a bécsi bácsi,
azt hiszem, akkor mindent elmeséltem.

Aztán egy éjjel elfagyott a kertünk,
ez volt gyermekkorom, — még sem sirattam,
hogy észrevétlen, mint az illat, eltűnt
egy lábujjhegyen lépő pillanathan.